

פרשת מקץ

סגולה לעשירות

לאחר מכן התורה מספרת שכפי שפטר יוסף לפרעה את חלומותיו כן היה, ומתחילה באו על מצרים שבע שנות השובע, ולאחריהן באו אף שנות הרעב.

בשנות השובע אצרו המצרים במחסניהם אוכל רב כעצת יוסף, אולם בבוא שנות הרעב כל האוכל שאספו הרקיב והתליע, מלבד האוכל שאסף יוסף הצדיק (ראה רש"י בפרשתנו מא, נה), והוכרחו כל העולם כולו לבוא אל יוסף כדי לקנות ממנו אוכל להחיות את נפשותיהם כמו שכתוב "וכל הארץ באו מצרימה לשבור אל יוסף כי חזק הרעב בכל הארץ" (בראשית מא, נז), וכך נעשה יוסף לעשיר הגדול ביותר בכל העולם, והתקיים בו מה שכתוב "ויוסף הוא השליט על הארץ, הוא המשביר לכל עם הארץ" (שם מב, ו).

לעשירות עצומה זו זכה יוסף בגלל שמירתו על קדושת עיניו, באופן שבמשך כל השנים שהיה במצרים לא נשא את עיניו להביט במראות האסורות שהיו פזורות שם לרוב, כפי ששבחו יעקב אביו: "בן פורת יוסף בן פורת עלי עין בנות צעדה עלי שור" (שם מט, כב) (ופירשו חז"ל) (בר"ר צח, יח) ש"בשעה שיצא יוסף למלך על מצרים היו בנות מלכים מציצות עליו דרך החרכין והיו משליכות עליו שירין וקטלין ונזמים וטבעות כדי שיתלה עיניו ויביט בהן, אף על פי כן לא היה מביט בהן.

כי מכח קדושת העיניים זוכים) לא רק לשפע רוחני עצום, כי אם גם) לשפע של עשירות גשמית, כפי שנרמז הדבר במה שכתוב "עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אוכלם בעיתו" (תהלים קמה, טו), כלומר שכאשר עיני האדם מביטות רק אל הבורא יתברך ותורתו הקדושה ולא למראות אסורות, על ידי זה הקב"ה משפיע לאדם את מזונו בשפע גדול בעיתו ובזמנו.

ולמעלה מקדושת העיניים היתה ליוסף מעלה נוספת: קדושת המחשבה, ובמשך כל שנות שהותו בארץ מצרים הטמאה לא הפריד את מחשבתו מהדבקות האלקית אפילו לרגע קל, ותמיד היתה מחשבתו עסוקה בדברים קדושים. והודות לקדושת המחשבה שהיתה לו זכה יוסף להיות משכן להשראת השכינה הקדושה, ובחר בו הקב"ה להיות הצינור שדרכו העביר את כל שפעו לעולם.

ולפי כל האמור יובן גם מה שמסופר בפרשתנו שכאשר גבר כל כך הרעב ובאו המצרים וצעקו אל פרעה על דבר הרעב הכבד, השיב להם פרעה "לכו אל יוסף אשר יאמר לכם תעשו" (בראשית מב, נה), ומפרש רש"י שהיה יוסף אומר להם שהוא מסכים לזון אותם רק אם ימולו את עצמם, והורה להם פרעה לשמוע בקול יוסף ולעשות ככל אשר יצווה אותם, וכפי שמצא רבנו בעל הטורים רמז נאה לכך בדברי פרעה, בתיבות "לכם תעשו" העולות בגמטריא "מילה תעשו".

ומבאר הגה"ק רבנו שלמה אפרים זיע"א בספרו כלי יקר) בפרשתנו מא, נה) וז"ל: "טעמו של דבר הוא לפי שמצינו שהערלה נקראת חרפה, כמו שכתוב "כי חרפה היא לנו לתת אחותנו לאיש אשר לו ערלה" (ל, ול לאקזחי) "מיוגב בער תפרח דוע וחקת אלו" רמאנש הפרח נכ סג ארקנ בערהו, (די, דל תישארב) על כן חשב (יוסף) שבהסרת חרפת הערלה יוסר מהם חרפת הרעב... והמצרים היו שטופי זימה על כן היו

צריכין תיקון זה בשנות הרעב, ומטעם זה נאמר ביוסף "ותשב באיתן קשתו" (בראשית מט, כד), שכבש יצרו באשת פוטיפר, על כן "משם רועה אבן ישראל" (שם), כי זכה משם שתבואתו לא הרקיבה והיה רועה וזן אבן ישראל".

כלומר שיוסף הבין בדעתו הקדושה שקלקול הקדושה מושך עימו רעב גדול רח"ל, ומאידך ההתחזקות בשמירת הקדושה הינה סגולה לפרנסה בריווח, ולכן צוה יוסף את המצרים להסיר את ערלתם הגסה ובכך להמעיט את תאוותם, ויועיל הדבר להקל מעליהם את חרפת הרעב ולו במעט.

ודבר זה מלמדנו כלל גדול, שלעולם אין הקב"ה מצוה את ברכתו במקום שגדרי הקדושה והצניעות אינם נשמרים כראוי. ופעמים רבות שעסקים שונים, מוסדות חינוך, מפעלים שונים, ואפילו ישיבות וכוללים, יורדים מדכי אל דכי ונכנסים למצוקה כלכלית עד שלבסוף נסגרים מחמת שהיה שם קלקול בענין שמירת הקדושה והצניעות.

ומאידך במוסדות ובעסקים וכו' שבהם מקפידים ביותר על כל גדרי הקדושה והצניעות כראוי, וישנה הפרדה מוחלטת בין גברים לנשים, הקב"ה משרה בהם את שכינתו ומצוה שם את ברכתו, וגם בזמן שבמקומות אחרים קיימת מצוקה כלכלית וצמצומים למיניהם, מקומות אלו תמיד ישגשגו ויפרחו ותשרה בהם הברכה והרווחה, ממש כפי שאצל יוסף הצדיק שרתה הברכה, גם בזמן שבכל העולם כולו היה רעב גדול.

